

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52, Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 7. aprila 1941

Cena posamezni številki din 150

Nenadoma napadeni

Nenadoma je napadel sovražnik našo državo na cvetno nedeljo ob 4. zjutraj na slovensko-nemški in jugoslovansko-bolgarski meji. Kmalu nato pa z bombami zasul jugoslovansko prestolnico. Žrtve tega napada je bil tudi slovenski voditelj dr. Kulovec.

Ves svet ve, da so si voditelji Jugoslavije do samozatajevanja prizadevali ohraniti mir na Balkanu. Kar je bilo sploh mogoče, vse so storili, samo da bi obvarovali našemu narodu mir. Trpeli so, da se je širila peta kolona v državi, spregledali tudi težka izzivanja, dajali živila in surovine v tako veliki meri, da je bila že naša lastna oskrba v nevarnosti. Skratka na vsako koncesijo so bili pripravljeni, samo da se ohrani mir. Ne pa mir za ceno časti in narodnega dostojanstva in ne za mir, ki bi omadeževal ime našega naroda. A tudi ne mir, ki bi dejansko pomenil kršitev naše suverenitete, čeprav bi bila ta na papirju zagotovljena. Vse to ve ves svet in zato so tudi simpatije vsega sveta na strani Jugoslavije in zato se od vseh strani zgrinja pomoč Jugoslaviji.

Čista je naša vest, zato pa tudi visoka naša morala in zato bomo na napad odgovorili z močjo in silo, ki jo ima do skrajnosti ogorčen in bojevit narod. Ko so padli prvi strelji na nas, se je naša volja še ojeklenila in na mah je bil ves narod skovan v takšni enotnosti, da jo je občutil sovražnik.

Vemo, da je pravica na naši strani, vemo, da imamo simpatije vsega sveta, zato tudi ne čutimo potrebe, da bi polemizirali. Vendar pa moramo naglasiti naslednje:

Nemški narod se rad ponaša, da si je ustvaril vojni stroj, kakršnega še ni bilo v zgodovini človeštva. Tako mogočen je stroj, da so nemški voditelji prepričani, da zadoštuje, če samo zarozljajo s tem orožjem in mali narodi morajo pasti na kolena. Nekajkrat se jim je tudi to posrečilo.

Kampanja pa, ki so jo zadnje dneve razvile nemške radijske postaje proti nam in naši državi, dela skoraj vtis, ko da Nemci sami danes ne verujejo več v vsemočnost svojega orožja. Zakaj bi sicer uporabljali proti nam ne le svoj vojaški aparat, temveč tudi kampanjo, ki je tako lažniva in tudi tako smešna, da je za veliki narod nedostojna.

Neresna pa je tudi ta kampanja, ko skuša zidati na nekem nesoglasju med Srbi, Hrvati in Slovenci. V tistem hipu, ko je bila napadena Jugoslavija, je bilo tudi zadnjega ostanka nesoglasja med Jugoslovani konec. Danes veže vse Slovence, Hrvate in Srbe le ena misel: zmagati! Samo plačanci dr. Paveličevega kova so izven te sloge.

Čeprav zahrbtno napaden bo naš narod tudi v boju proti sovražniku ohranil svoje dostojanstvo in se ne bo boril s klevetami, temveč z junaškim orožjem, ki ga je vajen. Narod visok moralne višine se ne zateka h klevetam.

Proti naši volji nam je bila vsiljena vojna, z našo voljo pa se bo končala ta vojna tako, da bo zmagala pravica, da bo zmagala svobodna in združena Jugoslavija.

Narod srbski, hrvatski in slovenski!

Tebi, ki nisi nikomur storil zla, niti ga nisi nameraval, je vsiljena borba za obstanek.

V bojnem metežu, ki je došel do tvojih meja, si se trudil, da ostaneš ob strani, ker nisi ničesar zahteval, razen življenja v miru, svobodi in neodvisnosti. Tudi je kraljevska vlada vse storila, da se ta tvoj mir ohrani. Toda sovražnik ni hotel miru in sodelovanja s teboj, temveč tvojo pokornost in po načinu, kakor je izvršen zahrbtni napad, je jasno, da hoče tvoje uničenje. Prisiljen, da braniš s krvjo svojo svobodo, jo boš branil, kakor si jo vedno branil.

Kraljevska vlada, ki ni opustila nobenega ukrepa za obrambo države, bo bedela skupno z narodom, da se povsod z največjim požrtvovanjem napravi vse najboljše, kar se more v tej borbi, ki nam je vsiljena.

Da gledamo mirno v bodočnost z zaupanjem v Boga in njegovo pravičnost, nam je prok sloga, v kateri gredo Srbi, Hrvati in Slovenci v boj z zavestjo, da gre za njihovo usodo, skupno in nedeljivo.

Sile široke skupnosti svobodoljubnih narodov, ki v tem času z nami skupno branijo ogroženo človečanstvo, morajo zmagati.

S to vero naprej do zmage!

PETER II.

Nemčija napadla Jugoslavijo

Ljubljana, 6. aprila. d. Komanda ljubljanske divizijske oblasti je objavila danes dopoldne:

»Davi ob 4. zjutraj je sovražnik napadel našo državo na dveh me-

stih, in sicer na slovensko-nemški in na bolgarski meji. Nikjer ni sovražnik prodrl na naše ozemlje. Na jugoslovansko-italijanski meji je mir.

Italija na strani Nemčije

Italijanska vlada je sklenila, da se v nemško-jugoslovanski vojni pridruži nemškemu orožju.

Ameriški novinarji poročajo iz Rima, da je odločitev italijanske vlade v vsej Italiji izvala paniko.

Italijani poročajo, da so bombardirali letališče v Mostarju ter Split in Kotor.

Skader in Zader padla

Iz Londona poročajo, da so po poročilih, ki so prišla v ponedeljek zvečer v London, jugoslovanske čete zasedle Skader in Zader.

Nadalje se poroča iz istega vira, da je jugoslovansko topništvo začelo na vsej albanski fronti z močnim artilerijskim ognjem, kar se smatra kot pripravo za splošno jugoslovansko ofenzivo proti italijanski vojski v Albaniji.

Ameriška pomoč

Ameriški vojni minister Knox je imel davi govor, ki ga je prenašala cela vrsta ameriških radijskih postaj. V tem svojem govoru je Jugoslaviji in Grčiji vnovič zagotovil, da ju bodo Zedinjene države podprle z vsem možnim vojnim materialom.

Nemci bodo imeli težko delo, je dejal. Jugoslovani so znani borci, Grki pa so tudi že pokazali, kako odločno znajo braniti svojo svobodo. Ameriška vlada bo Jugoslaviji in Grčiji poslala vse vojne potrebščine, ki jih bo mogoče spraviti na Balkan, in jima bo nudila tudi drugače vso možno pomoč.

Britanski imperij za Jugoslavijo

»Reuter« poroča: Angleška vlada je poslala jugoslovanski vladi naslednjo spomenico: Surovi akt nasilja, ki ga je zagrešila Nemčija proti Jugoslaviji brez provokacije, ter mogočen odpor Srbov, Hrvatov in Slovencev, sta postavila ves britanski imperij na stran jugoslovanskih narodov. Anglija pozdravlja Jugoslavijo kot odločnega in močnega zaveznika. Obnovljeno je tovarništvo, ki nas je vezalo v svetovni vojni preko vseh težav do zmage. Skupaj bomo vodili tudi sedaj vojno in sklenili mir samo, ko bodo vse krivice maščevane in ko bosta zakonitost in pravica zopet na vladi.

Mnenje švice

»National Zeitung« komentira nemški napad na Jugoslavijo ter pravi, da se je znova pokazalo, da smatra Nemčija vsako državo, ki ji noče v vojni direktno pomagati, kot svojo sovražnico. Razlogi, ki jih Nemčija naveda v opravičilo svojega napada na Jugoslavijo, ne drže. Svica z vso rešno žalostjo vidi, kako zahteva novi položaj težkih nepopravljivih žrtev od milijonov miroljubnih narodov na Balkanu.

Napad tudi na Grčijo

Nemški poslanik v Atenah se je zglasil 6. aprila v grškem ministrskem predsedstvu in je obvestil predsednika vlade, da so pričele čete prodirati v Grčijo. Predsednik vlade Korizis mu je odgovoril:

»Borili se bomo za svojo neodvisnost, branili pred napadom.«

Vrhovno poveljstvo grške vojske je objavilo nato naslednje posebno službeno vojno poročilo:

Nemci so davi ob 5:15 pričeli napadati grške postojanke ob meji, ne da bi bili izzvani. Našo mejo brani naša vojska.

Grška admiraliteta je objavila danes naslednje vojno povelje:

V vojni smo z Nemčijo. Naše geslo ostane slej ko prej: Zaničevanje smrti!

Proglas grškega kralja Jurija

Kralj Jurij je danes v zvezi z nemškim napadom na Grčijo objavil proglas, v katerem pravi:

Grki! Mi bomo branili do zadnjega moža svojo čast. Mogočno britansko cesarstvo in Zedinjene ameriške države so na naši strani. Borimo se sedaj bok ob boku z našimi brati Jugoslovani. — Zivelja grška svoboda!

Izjava kraljice Marije

Nj. Vel. kraljica Marija je zvedela za vest o napadu Nemčije na Jugoslavijo na svojem domu. Kraljica je izjavila, da obžaluje, ker ne more biti pri svojem narodu v času hude preizkušnje. Trdno veruje v dober izid odpora jugoslovanskega naroda proti napadu. Popolnoma zaupa v pogum jugoslovanskega naroda in odločnost svojega sina.

Angleška vojska v Grčiji

Ob 0.20 7. aprila je objavil Reuter naslednjo uradno vest:

Potem, ko se je s prihodom nemške vojske na Bolgarsko približala nemška invazija na Balkan, je vlada Velike Britanije v popolnem soglasju z vladami prizadetih dominionov poslala v Grčijo armada, sestojajoča iz angleških, avstralskih in novozelandskih čet, da skupno z junaško zavezniško grško vojsko brani domačo grško zemljo. Angleško letalstvo, ki je bilo v Grčiji že nekaj časa prej, je bilo močno okrepljeno.

Prijateljska pogodba z Rusijo**V soboto sta predstavnika Rusije in Jugoslavije podpisala v Moskvi prijateljsko in nenapadalno pogodbo med obema državama**

Na osnovi pogajanj, ki so potekala zadnje dni v prestolnici Jugoslavije in v Moskvi, je bil snoči sklenjen in v ruskem zunanjem ministrstvu podpisan pakt o nenapadanju in prijateljstvu med kraljevino Jugoslavijo in SSSR. Pakt sta podpisala predsednik sveta komisarjev in komisar za zunanje zadeve Molotov ter jugoslovanski poslanik v Moskvi dr. Gavrilović.

Besedilo pogodbe

»Vladi SSSR in kraljevine Jugoslavije sta se v prepričanju, da bo mogoče na ta način služiti miru, odločili skleniti pogodbo o prijateljstvu in nenapadanju. Sporazumeli sta se v naslednjih točkah:

1. Obe pogodbeni stranki se zavezuje, da ne bosta ena druge napadli ter da bosta medsebojno spoštovali neodvisnost, suverenost in teritorialno nedotakljivost ene in druge.

2. Če eno izmed obeh pogodbenih strank napade kaka tretja si-

la, bo vzajala druga pogodbeni stranka pri politiki prijateljstva do nje.

3. Pogodba velja za dobo pet let. Če je ena izmed obeh pogodbenih strank leto dni pred njenim potekom ne odpove, se pogodba podaljša za nadaljnjih pet let.

4. Pogodba se uveljavi, čim se podpiše.

Obe pogodbeni stranki se zavezuje, da bosta pogodbo čim prej ratificirali.

Ratifikacijski dokumenti bodo izmenjani v Beogradu.

V potrditev te pogodbe sta jo pooblaščenata zastopnika vlad SSSR in kraljevine Jugoslavije podpisala in opečatila.

V Moskvi 5. aprila 1941.

Molotov s. r.
dr. Gavrilović s. r.

Dokaz jugoslovanske miroljubnosti

Moskovski radio je v češčini komentiral podpis sovjetsko-jugoslo-

vanske prijateljske pogodbe. Radio pravi, da so zadnji dogodki dokazali, da je jugoslovanski narod za mir in da noče vojne. Prijateljski pakt, ki ga je sklenila Jugoslavija z Rusijo je jasen dokaz, da je hotela Jugoslavija ohraniti mir in preprečiti razširjenje vojne.

Ameriška sodba o pomenu pogodbe

Državni podtajnik ministrstva za zunanje zadeve Sumner Welles, ki je imel te dni več sestankov z ruskim veleposlanikom v Washingtonu, je dal danes novinarjem naslednjo izjavo o jugoslovansko-ruski pogodbi:

Prijateljska pogodba Jugoslavije in Rusije lahko v določenih okoliščinah postane še največjega pomena. Ta pakt bo naletel na največje zanimanje na mnogih straneh. Zato pomeni mnogo več kakor le prijateljsko in nenapadalno pogodbo, kakor se glasi njegova vsebina.

Gospodarstvo v službi domovine

Zagrebski »Drvočrtač« je objavil pod naslovom »V težkem času« naslednji uvodnik, ki ga podpisuje tudi vsak slovenski gospodarski človek. Glasi se:

Pred nekaj dnevi so se odigrali v naši državi veliki dogodki, ki globoko posegajo v zgodovino naše dežele. Stopanje na prestol Nj. Vel. kralja Petra II. ter imenovanje nove vlade pod predsedništvom armijskega generala gosp. Simovića pomeni, da smo stopili na pot jasnosti, moči in samozavesti. Ravno sedaj se hitro dovršujejo vsi notranji pogoji za to pot in ni dvoma, da je glavno delo že izvršeno. Predsednik vlade in ban Hrvatske sta pozvala v apelom državljanstvo k miru, na delo in notranji pripravljenosti, poudarjajoč našo moč, ki je vsem jasna. Temu pozivu se državljanstvo v popolnosti odziva.

Tako gremo mi v razburkani Evropi po jasni in določeni poti. Gospodarski človek je v takšnih razmerah predvsem državljan kakor vsi drugi državljan. To pomeni, da podredi svoje materialne interese velikim splošnim in javnim interesom. To ne pomeni, da bi prenehal tudi misliti gospodarsko, ne pomeni, da ne bi moral v mirnih razmerah stalno spravljati v sklad svoje materialne interese z javnimi interesi naroda in države. Toda v takšnih časih, kakor so današnji, se mora še bolj pokazati kakor navadno povezanost javnih interesov z moralnimi elementi gospodarske delavnosti.

S tega stališča je treba tudi danes presojati gospodarske dogodke in posledice. To velja seveda tudi za našo lesno-gozdno gospodarstvo. Sicer bi bila naša zunanja trgovina eden prvih predmetov, o katerih bi razpravljali, dočim je danes zunanja trgovina zašla v stadij zastoja, vendar pa ostaja v stanju čakanja in pripravnosti za naše lastne gospodarske potrebe. Vemo, da so tu solidni zakonski temelji ter da ne bo pomenilo povečanje lastnih potreb neko posebno presenečenje za našo lesno-gozdno gospodarstvo. To gospodarstvo čaka vse današnje dogodke mirno in zbrano.

To je splošna stran problema. Kar pa se tiče čisto gospodarskih interesov, moremo reči, da nas dogodki niso dohiteli v slabem gospodarskem stanju. To velja tudi za lesno-gozdno gospodarstvo. Rezerve našega lesno-gozdnega gospodarstva niso iztrošene ter se morejo s skladnim sodelovanjem gospodarskih ljudi, vlade in delavstva doseči tudi najboljši ukrepi in najboljše rešitve. Finančni minister g. dr. Šutej je dejal zastopnikom domačega tiska v svojem ekspoziciji o ravnokar objavljenem državnem proračunu, da bodo »povečani krediti omogočili državnim podjetjem, da v splošnem interesu povečajo svojo proizvodnjo.« To dokazuje, da kraljevska vlada v okviru proračuna, ki znaša za devet mesecev 14.1 milijarde din, vodi račun o gospodarskih potrebah države. Ta smer se opaža tudi v delu banke oblasti v Zagrebu. Oblast, gospodarstvo in vse prebivalstvo, ki s svojim delom ustvarjajo naša sredstva za življenje in obstoj, morajo s skupnimi silami in naporu nadaljevati svojo delavnost. Nepretrgano delo, dobro funkcioniranje uprave in gospodarstva, to je popolnoma mogoče, a tudi nujno potrebno. To je najmočnejše jamstvo, da bomo poleg moralne pripravljenosti v teh velikih dneh ohranili tudi materialno. To pa je danes najbolj važno. To bo hkrati preprečilo stanje, v katerem bi moglo narodno gospodarstvo ter upravičeni gospodarski interesi posameznikov pretrpeti resno škodo. Potrebno je, da ljudje tudi sami, s svojo pametjo in izkušnjami, store vse, kar je v ljudski moči. Vse drugo pa je božja stvar.

Naše lesno gozdno gospodarstvo bo nadaljevalo svoje delo. S tem bo ustvarjalo novo materialno silo v korist javnih in upravičenih interesov posameznikov. S tem se hkrati najbolje pripravljajo tla za bodoče delo, ko se bodo znova vrnil manj razburljiviji časi. Danes govoriti o stanju na tržiščih — to bi se moglo smatrati za pre-

zgodnje. Mora preteči še neka doba, in čeprav zelo kratka, ko se bodo pokazali jasnejši obrisi nadaljnega razvoja. Za sedaj pa je glavno, kakor smo že dejali, da delamo in da organiziramo nadaljnje koristno delo. Za to imamo zadosti materiala, strokovnega znanja in tudi trdne volje.

Danes se dogodki razvijajo silno hitro. Ne bo torej treba dolgo čakati in videlo se bo, kakšne so nadaljnje možnosti. Realno presojajoč dejansko stanje ter upoštevajoč vse važne elemente, moremo reči, da ni razloga za vznemirjanje. Stojimo na trdnih tleh, da moremo nadaljevati svojo pot s krepkim korakom!

Gibanje delniških družb v I. tromesečju 19 novih delniških družb

Delniški kapital se je v I. četrtletju 1941. gibal v Jugoslaviji po podatkih »Jugoslovanskega kurirja« takole:

Ustanovljeno je bilo 19 novih delniških družb s skupno delniško glavnico 42,5 milijona din. Lani je bilo v istem času na novo ustanovljenih tudi 19 delniških družb s kapitalom 39,0 milijona din.

Od novo ustanovljenih družb ima 14 sedež v Beogradu in te imajo 36,7 milijona din. Od novih družb je 9 trgovskih z 12,5, 1 ladijska s 3, 1 carinsko skladišče z 2,5 in 8 industrijskih delniških družb s 24,5 milijona din.

Od industrijskih družb sta 2 tekstilni, 3 lesnoindustrijske, po eno pa proizvajata keramiko, čokolado in kekse ter farmacevtske proizvode.

Pripomniti pa je treba, da več-

ina novih delniških družb ne pomeni novih podjetij, temveč so se stara podjetja posameznikov spremenila v delniške družbe.

11 delniških družb je v I. letošnjem tromesečju povečalo svojo delniško glavnico za 90,7 milijona din, da se je njih glavnica zvišala od 68,5 na 159,2 milijona din. Lani pa so v istem času povečale 4 družbe svoje delniške glavnice od 617 na 826 milijonov din. Tu pa je treba upoštevati, da je všteto tudi zvišanje glavnice Jugočelika za 200 milij. din. Gospodarsko stanje se torej lani ni tako ugodno zvišalo, kakor bi kdo pričakoval.

Tri delniške družbe pa so zvišale svojo delniško glavnico od 23 na 12 milijonov din.

Če ne upoštevamo zvišanja glavnice pri Jugočeliku za 200 milijonov din, potem vidimo, da je nato-

dotok delniškega kapitala znašal v letošnjem I. četrtletju 121,2 milijona din, dočim lani le 50,5 milijona, torej letos za 70,7 milijona din več.

Skupni kapital vseh delniških družb v Jugoslaviji znaša sedaj 8.104 milijonov din. V lanskem I. tromesečju se je glavnica zvišala za 0,62%, v letošnjem pa za 1,49%.

Tuji kapital je v novoustanovljenih delniških družbah zelo močno udeležen. Tako odpade na denarne zavode zvišanje glavnice za 50 milijonov din, od tega pa je celih 40 milijonov din nemškega kapitala. Pri zvišanju delniške glavnice trgovskih obratov v višini 12,6 milijona din, je udeležen nemški kapital z 11 milijoni din. Ni pa tu še všteta sprememba pri borskih rudnikih, ki so prišli iz francoske v nemško posest.

Za prospeh turizma v Sloveniji Prizadevanja Tujskoprometne zveze

Na občnem zboru Tujskoprometne zveze v Ljubljani, ki je bil, kakor smo že poročali, 4. t. m. v dvorani Trgovinske zbornice, je bila sprejeta resolucija, ki vsebuje naslednje prošnje in predloge na naslov banovine: sestava regulacijskih načrtov za kopališča in letovišča, najetje dolgoročnega posojila za ureditev turističnih krajev in ustanov ter naročilo občinam, naj v svojih proračunih določajo primerne podpore turističnim organizacijam in ustanovam na svojem področju.

Iz letnega poročila Zveze je razvidno vnelo, hvalevredno prizadevanje matice turistične propagande. Mnoge načrte je prekrizala vojna, Zveza pa je storila vse, da bi dosegla najnujnejše. To je za Dolenjsko dograditev nekaterih odsekov cest, za Gorenjsko pa izboljšanje sanitarnih prilik v zdraviliščih, letoviščih in zimskosportnih krajih ter gmotna usposobitev tujskoprometnih organizacij.

Pri tehničnem oddelku banke uprave se je Zveza skupno z Društvom za ceste zavzemala, da bi Slovenija z novelo zakona o državnih cestah dosegla vsaj ono razmerje med kilometri državnih in banovinskih cest, ki bi odgovarjalo povprečnemu razmerju v vsej državi, in da se državno cestno omrežje pospešeno modernizira. Takoj naj bi se razpisala dela za one odseke naslednjih cest, za katere so že gotova vsa predela: Ljubljana-Sušak, ki je posebnega gospodarskega pomena za Slovenijo, Kranj-Jesenice, Ljubljana-Planina, Ljubljana-Bregana in Ljubljana-Celje. V okviru pobud glede cest na tujskoprometnem sestanku v Novem mestu je Zveza napravila vlogo na tehnični oddelku banke uprave in prosila, da se modernizirajo ceste skozi Novo mesto, Višnje gor, Dolenjske toplice in Metliko. V posebni vlogi pa se je zavzemala za to, da se v okviru javnih del modernizirajo ceste skozi 60 kopališč in letovišč. Zavzemala se je tudi za naslednja melioracijska in hidrotehnična dela: za gradnjo novih vodovodov v 12 turističnih krajih, za preureditev obstoječih vodovodov v 21, za melioracijo z izsušitvijo močvirij, oziroma odstranitvijo gnezdišč ko-

marjev v 2, za kanalizacijo v 19 turističnih krajih in za oskrbo s pitno vodo v 1 visokoalpinski postojanki.

Ker so se zaradi vojne razmere temeljito izpremenile, se je morala preusmeriti vsa turistična propaganda. Okleniti se je morala ljubiteljev lepe prirode in napredka

v vsej naši domovini. Tujskoprometna zveza je pri tem uspela in razmeroma zadovoljiva turistična bilanca ob zaključku 36. poslovnega leta ji šteje v zadoščenje in priznanje, kar velja pa tudi za podpornike Zveze, med katerimi zavzemajo gospodarske in trgovske organizacije častno mesto.

Ni več strank med nami

Službeno je bilo 6. t. m. na banški upravi objavljeno:

V težkih časih, ki so zajeli našo državo, so smatrale vse slovenske stranke za potrebno, da v vseh važnih vprašanjih slovenske domovine nastopijo sporazumno. Zato so ustanovile Narodni svet za Slovenijo, v katerem so zastopane Slovenska ljudska stranka, Jugoslov. nacionalna stranka, Narodna radikalna stranka, Samostojna demokratska stranka in socialisti.

V tem narodnem svetu so ban dravske banovine

dr. Marko Natlačen, kot predsednik, dr. Jure Adlešič, župan ljub-

ljanski, dr. Ivan Ahčin, glavni urednik »Slovenca«, dr. Darko Černej, odvetnik v Ljubljani, dr. Andrej Gosar, vseučiliški profesor in bivši minister, Marko Kranjc, bivši narodni poslanec, dr. Dinko Puc, odvetnik in bivši župan, Ivan Pucelj, minister v pokoj, Miloš Stare, odvetnik in bivši narodni poslanec ter Stanko Likar, tajnik OUZD, kot člani.

Slovinci! pravi komunike dalje, ni več strank med nami! Vsi Slovenci, vsi Jugoslovani branimo svojo zemljo. Zgodovina Jugoslovanov piše nov list, odprnosti, nov list časti naše domovine.

Zaposlitev delavcev v januarju

(Po statistiki OUZD-a v Ljubljani)

Število članov je od januarja 1940. do januarja 1941. naraslo za 877 zavarovancev. — V konjunkturnem pogledu so predvsem napredovale sledeče industrijske skupine: gradnja železnic, cest in vodnih zgradb (javna dela) za + 1382, hišna služinčad za + 753, javni promet za + 715 zavarovancev. Dočim so v konjunkturnem pogledu nazadovale: tekstilna za — 911, gozdno žagarska — 584, ind. hrane in pijače za — 368 zavarovancev.

Od decembra 1940. do januarja 1941. je članstvo padlo za — 9704, to je predvsem sezijski padeč pri gradnji nad zemljo za — 3349, pri gradnji železnic, cest in vodnih zgradb za — 2277, pri gozdno žagarski ind. — 1008 zavarovancev. Pomembnejšega sezijskega napredovanja v tem času ni bilo.

V januarju se je število zavarovancev zvišalo za 1.223 na 56.066, število zavarovank pa je padlo za 346 na 34.755. Vseh moških in ženskih zavarovancev je bilo 90.821,

za 877 več ko v januarju 1940.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je pri moških narasla za 9'68 din na 34'75 din; pri moških se je zvišala za 11'53 odstotka na 39'77 din, pri ženskah pa za 6'52 odstotka na din 26'64.

»Gozdarski vestnik«

3. številka te naše odlične gospodarske revije objavlja naslednjo vsebino. Inž. Vojko Koprivnik: Les in vojna — Inž. Mirko Šušteršič: Nekaj o gozdni saditvi — Inž. Josip Teržan: Gozdarska in kmetijska politika morata iti v korak — Sodobna vprašanja — Zakoniti predpisi in okrožnice — Kratke vesti — Dopisi — Književnost — Gradivo za slovenski gozdarski slovar — Lesna trgovina. Vsebinska je torej bogata in poleg tega aktualna in zanimiva. Znova priporočamo lesnim trgovcem, da se naroče na »Gozdarski vestnik«. Naročnina za vse leto samo 60 din. Naroča se pri upravi v Mariboru, Kopaljska ul. 6/II.

Politične vesti

Romunska vlada demantira vesti tujih listov, da bi bili romunski državljani v Jugoslaviji pozvani, da se vrnejo domov.

Iz Budapešte poročajo, da ostane madžarska zunanja politika neizpremenjena. Kljub tem vestem pa so bili izdani na Madžarskem izredni ukrepi.

Turčija je 4. aprila poklicala pod orožje letnika 1910. in 1911. Turški listi pišejo ob tej priliki, da bo Turčija do konca izpolnila svoje dolžnosti do svojih zaveznikov.

Moskovski radio je prenašal uvodnika »Pravde« in »Izvestij« o pomenu novega jugoslovansko-sovjetskega prijateljskega pakta. Moskovski radio je podal te komentarje tudi v slovenskem jeziku.

Mnogo pozornosti je v diplomatskem svetu vzbudila vest, da so se začele v okolici Moskve velike vaje za boj proti padalcem. Tudi na zatemnitve se privaja moskovsko prebivalstvo.

Angleške čete so prodrle do predmestij Massave. V mesto je odšel angleški parlamentarec, ki je zahteval vdažo mesta, ker drugače ne more poskrbeti Anglija za rešitev civilnega italijanskega prebivalstva ter za njegovo prehrano. Posebno pristanišče mora ostati nepoškodovano, ker je sicer vsak dovoz živil nemogoč.

Nemško-italijanske motorizirane čete so zavzele Bengazi, iz katerega so se angleške čete umaknile. Angleži ta neuspeh pojasnjujejo s tem, da se je Nemcem posrečilo, da so prepeljali čete s pomočjo Francozov, ki so pustili, da so plule nemške transportne ladje v francoskih teritorialnih vodah. Seveda pa to pojasnilo ne zmanjšuje neuspeha. Angleži pravijo, da so se njih čete umaknile na že prej določeno mesto in da bodo Angleži odločili, kdaj in kje se bo tu bila odločilna bitka.

Vojna v Abesiniji bo kmalu končana. Angleške čete so zavzele Asmaro, Masavo in Aduo, kjer je l. 1896. abesinski cesar strahovito potolkel italijansko vojsko. Južnoafriške čete pa so prekoračile v petek reko Avaš, ki je 140 km oddaljena od Adis Abebe. V silnem poletu so nato zavzeli še Adis Abebo, ki je padla v nedeljo. Vojvoda d'Aosta, vrhovni poveljnik italijanskih čet v Abesiniji je na letalu pobegnil. Kam je pobegnil, ni znano. Vojna v Abesiniji bo končana še ta mesec. Prva država, ki je izgubila v zadnjih letih svojo neodvisnost, je bila Abesinija. Sedaj pa bo prva država, ki bo zopet dobila svojo neodvisnost. — Zelo negotova pa je usoda italijanskih izselencev in njihovih družin, za katere se italijanska vlada ni pravočasno pobrigala, kakor trde angleške vesti. Bati se je, da bo vse to prebivalstvo postalo žrtev maščevalnosti Abesincev.

Angleži poročajo, da so nemško-italijansko prodiranje pri Bengaziju ustavili. Angleški bombniki so zopet silno močno bombardirali Tripolis. Angleške ladje sedaj pazi, da nemške čete v Libiji ne bodo mogle dobiti po morju pomoči iz domovine.

Nemci so v eni zadnjih noči zopet močno bombardirali angleško mesto Bristol.

Vojvoda d'Aosta je dobil iz Rima povelje, da na vsak način nadaljuje borbo, da se ne bi angleške čete v Abesiniji prehitro oprostile.

Maršal Pétain je izjavil v svojem govoru po radiu, da Francija nikdar ne bo storila nič proti svoji bivši zaveznici Angliji, ker ji to prepušča njena čast. Pač pa bo Francija branila svoj imperij. Sedaj je potrebno, da vsi Francozi zaupajo vladi, da bo mogla ta rešiti poleg vseh drugih velikih nalog tudi vprašanje prehrane Francije. Maršal je nadalje naglasil, da uživa admiral Darlan njegovo popolno zaupanje. Niti z besedico pa ni omenil maršal Pétain generala de Gaullea, čeprav so Nemci napovedovali, da bo maršal v svojem govoru obračunal z voditeljem svobodnih Francozov. Stvari se le ne razvijajo tako, kakor bi želeli nekateri.

Macnoka je dobil iz Tokia poziv, da skrajša svoje bivanje v Evropi.

Iz Združenih držav Sev. Amerike poročajo, da bo začela ameriška vlada pošiljati vojni material Grčiji in Jugoslaviji tudi po Rdečem morju, ker bi bile tako ladje varne pred potopitvijo. Z likvidacijo vojne v Abesiniji in zavzetjem Masave je sedaj ta pot odprta.

Tudi Meksika je odklonila nemški protest zaradi zaplembe nemških ladij.

Vlada Združenih držav je pozvala italijansko vlado, da odpokliče svojega vojaškega atašeja v Washingtonu.

Ameriško vojno ministrstvo bo ustanovilo 60 novih letalskih šol, v katerih se bo moglo izvežbati 30.000 pilotov.

Denarstvo

Tečaji na domačih borzih nespremenjeni

Na beograjski borzi so ostali tečaji naših državnih vrednostnih papirjev pretekli teden skoraj nespremenjeni. Nekateri tečaji so pokazali celo čvrsto tendenco. Ponudba zasebnikov je bila majhna. Nasprotno se opaža, da se zasebniki zelo izogibajo prodaji drž. papirjev. Glavni kupec vseh papirjev na beograjski borzi je javna roka.

Mednarodni devizni trg

Devizni trg v New Yorku ni pokazal pretekli teden nobene spremembe. Tečaji so stabilni, promet pa je srednji. Pod vplivom evropskega svobodnega deviznega trga se je tečaj francoske devize dvignil od 2,30 na 2,33.

Devizni trg v Curihu tudi ni pokazal pretekli teden nobenih sprememb. Samo francoska deviza se je dvignila od 8,55 na 9,40, madžarska pa je nazadovala od 85,50 na 85,—.

Mnogo več sprememb pa kaže evriški valutni trg, kakor kažejo naslednje številke v tečajih na curiškem valutnem trgu:

	28. 3.	4. 4.
francoski frank	3,625	3,40
britanski funt	7,55	8,20
ameriški dolar	428,50	427,—
italijanska lira	13,25	12,75
madžarski pengő	60,50	57,—
nemška marka	50,—	50,50

Naše terjatve v New Yorku znašajo 50 milijonov dolarjev

Po vestih iz Washingtona znaša vsota v Združenih državah Severne Amerike blokiranih naših terjatev 50 milijonov dolarjev (dve in tri četrtine milijarde dolarjev). Nekateri pa dvomijo, da bi bila naša dobroimetja tako visoka. Vsekakor je jasno, da bodo sedaj te naše terjatve deblokirane.

Montagu Norman je bil znova izvoljen za guvernerja Angleške banke. Vesti o njegovi upokojitvi so se torej izkazale kot neresnične.

Obtok bankovcev se je v Franciji silno povečal. »Le Moniteur« trdi, da se je v nezasedeni Franciji povečal obtok v zadnjih mesecih za približno 300 milijard frankov.

Ne nasedajte tujim radijskim vestem! Ne širite tujih vest!

Razprava o veleblagovnicah

Odgovor „Sloveniji“ in „Narodnemu blagostanju

Ljubljana, 5. aprila.

V sedanjih težkih časih je prav za prav vsaka polemika odveč, ker danes je dolžnost nas vseh, da mislimo na najhujša vprašanja, kakor pa na malenkostne polemike o tem, kdo je imel v kakšni stvari prav ali ne. Ker je vse vprašanje veleblagovnic tudi načelno važna zadeva, pa naj nam bo dovoljeno, da povemo nekaj besed o veleblagovnicah.

Predvsem moramo v pojasnilo bralcev omeniti, da se je polemika med nami in »Slovenijo« začela zaradi izraza »veleblagovnica«, ki ga mi uporabljamo za trgovinske obrate velikega obsega ali za magacine. »Slovenija« je dejala, da je naš izraz slab in neslovenski. Odgovorili smo na to, da nikakor ne trdimo, da bi bil izraz »veleblagovnica« idealen, torej naj »Slovenija« pove boljšega.

»Slovenija« nam je nato odgovorila, da pismo »o veleprodajalnih ali velikih trgovskih hišah z mešanim in manjvrednim blagom.« Na ta nasvet »Slovenije« smo se navadno zakrohotali, ker pač ni lastnika trgovskega lokala, ki bi svoje predmete javno označil kot manjvredne.

Nato je »Slovenija« utihnila, ker pač našega nasveta ni mogla braniti, boljšega nasveta pa dejansko tudi imela ni.

Sedaj pa se je nakrat vmešalo v našo polemiko tudi »Narodno blagostanje«. Naši bralci vedo, da smo imeli z »Narodnim blagostanjem« že marsikateri boj, ker je pač stališče »Narodnega blagostanja« diametralno nasprotno našemu. Mi branimo domače trgovce, »Narodno blagostanje« pa velepodjetja, tako zlasti »Bato« in »Tato«, ki sta oba last tujeja kapitala. V tem boju med domačimi trgovci in tujimi veleblagovnicami so trgovci vendarle imeli ta uspeh, da je bilo ustanavljanje novih veleblagovnic v Jugoslaviji prepovedano, pa čeprav si je »Narodno blagostanje« silno prizadevalo, da bi bile veleblagovnice dovoljene. Tega poraza »Narodno blagostanje« ni moglo preboleti in zato našemu listu in tudi Sloveniji posveča vedno nedobrohotno pozornost. Tako je tudi takoj našlo našo polemiko v »Sloveniji« in mislilo, da ima sedaj lepo priliko, da udari po »Trgovskem listu« in da je našlo v Sloveniji v »Sloveniji« dobrega zaveznika. Mislimo, da tudi že to kratko pojasnilo zadostuje, da bi mogla »Slovenija« sprevideti, da si ni izbrala ravno najbolj primerne zagovornika.

Če pa tudi najbolj srečnega, naj pokažejo naslednje vrste: »Narodno blagostanje« pravi, da je nastala med nami in »Slovenijo« polemika zaradi izraza »veleblagovnica«. Kje je iztaknilo »Narodno blagostanje« to besedo, je uganka, ki se bo najbrže skušala opravičiti s tiskarskim škratom, ki mora tako pogosto odgovarjati tudi za druge in ne le za lastne napake.

Nato pa pravi »Narodno blagostanje«, da ni »Sloveniji« zameriti, če ne ve, kaj je veleblagovnica, pač pa nam, ki se bavimo z gospodarskimi vprašanji. Da pa ne vemo, kaj je veleblagovnica, pa smo baje dokazali s tem, ker smo trdili, da prodajajo veleblagovnice predvsem tipizirano in sezijsko blago, trgovci pa kvalitetno blago. »Narodno blagostanje«, da prodajajo veleblagovnice tudi solidno kvalitetno blago in da bi se samo bazarji mogli označiti kot prodajalne s ceninim blagom. Če bi pogledali v uredbo o prepovedi veleblagovnic, dozira »Narodno blagostanje«, bi mogli najti pravo definicijo za veleblagovnice. Tako smo na široko ponovili nepotrebnii pouk »Nar. blagostanja«.

Da je bil ta pouk nepotreben, dokazuje to, ker smo uradno definicijo o veleblagovnicah objavili že 29. oktobra 1937. Nam je torej bila ta definicija znana in je nasvet »Nar. blagostanja« čisto odveč. Nasprotno pa bi bilo dobro, da bi si to definicijo prečitalo »Nar. blagostanje«, ker potem bi morda le spoznalo, da ni z uradno definicijo nikomur ustreženo. Ta namreč ne definira pojma magacin ali bazar, temveč predpostavlja, da sta ta pojma znana.

Uradna definicija za veleblagovnice ali trgovinske obrate velikega obsega, kakor se veleblagovnice uradno imenujejo, se namreč glasi (po »Službenem listu« z dne 13. novembra 1937):

»Za trgovinske obrate velikega obsega veljajo obrati, ki prodajajo v večjem obsegu na kraju samem nadrobno blago praviloma iz več ko treh trgovinskih strok na način, udomačen v blagovnicah, velikih magacinih, velikih bazarjih in pod., najsi se opravljajo v enem lokalu ali pa v več medseboj zvezanih ali nezvezanih lokalih, ki so eden poleg drugega ali eden pred drugim.«

S to definicijo ni torej nič povedano, kakšno blago prodajajo veleblagovnice in kaj je njih bistvo, ker podaja se le definicija o

trgovinskih obratih velikega obsega, katere uredba prepoveduje.

Naša trditev, da prodajajo veleblagovnice predvsem sezijsko in tipizirano blago, ni zato niti najmanj ovržena. Res pa je, da morejo tudi veleblagovnice prodajati kvalitetno blago, trgovec pa tudi sezijsko in tipizirano. Vendar pa je jasno, da je naval v veleblagovnice tako velik in njih konkurenca domačim trgovcem tako ostra predvsem zato, ker prodajajo veleblagovnice ceneno blago in z nizkimi cenami privabljajo kupece. Nizke cene pa ima sezijsko blago. Sicer pa je vsakomur jasno, da nihče ne hodi kvalitetno blago kupovat v veleblagovnice, temveč k trgovcu, ki se je specializiral na čisto določeno vrsto blaga. Vse doziranje »Nar. blagostanja« je zato čisto odveč.

Pač pa bi bilo umestno, če bi »Nar. blagostanje« navedlo, zakaj v Nemčiji uvedli poseben davek na veleblagovnice (tkzv. »Warrenhaussteuer«)? V Nemčiji so namreč spoznali, da se mora trgo-

vina pred veleblagovnicami zaščititi! Zakaj neki »Narodno blagostanje« te potrebe ne spoznava? Zakaj tudi ni »Narodno blagostanje« v svoji analizi lepe bilance »Ta-te« objavilo imena upravnih svetnikov.

Tako se je naš odgovor »Sloveniji« in »Nar. blagostanju« razširil v pojasnilo boja proti veleblagovnicam. Želeti bi zato bilo, da bi tudi »Slovenija« povedala, če se je že v ta boj vmešala, na kateri strani da je.

Če pa te potrebe ne čuti, potem naj lepo ostane pri svojem jezikoslovstvu in naj pove, kakšno ime predlaga za veleblagovnice. Toda naj govori resno, ne pa da se naknadno izvargaja, da se je s predlogom o velikih trgovskih hišah z manjvrednim blagom le pošalilo. Takšne šale naj pripoveduje »Slovenija« naši teti, ne pa slovenski javnosti.

Povedati tudi moramo »Sloveniji«, da ni verjetno, da bi doživel uspeh, če bo po Pleteršniku stikala za izraz, ki naj označi veleblagovnico. Naše ljudstvo niti ne pozna veleblagovnice, ker v vsej Sloveniji ni in ni bilo nobene. Besedo bo torej treba skovati. Naj jo skuje »Slovenija« in izrekli ji bomo svoje priznanje.

Ocenitev zalog v smislu čl. 81 zakona o neposrednih davkih

Zveza industrijev v Ljubljani sporoča, da je v »Službenih novinah« z dne 2. aprila objavljen pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o neposrednih davkih. Pravilnik se glasi:

Čl. 1. Na koncu 10. odstavka čl. 81. se dodaja sledeči novi stavki, ki glase: »Pri industrijskih in trgovskih podjetjih, ki v redu vodijo materialne in skladiščne knjige, naj se ne izpodbijajo nižje ocene vrednosti zalog do največ 30% pod pogojem, da se za vso to razliko ustanovi specialna rezerva za kritje izgube na vrednosti zalog ter se ta rezerva v bilanci pokaže. To velja izjemoma samo za davčno leto 1941. (poslovno leto 1940.), oziroma pri podjetjih, ki so za to poslovno leto knjige že zaključila, za davčno leto 1942. (poslovno leto 1941.). Ta rezerva se more davka prosto uporabiti samo za izravnanje izgub, nastalih zaradi padca cene blaga. Minister za finance bo odredil rok, do katerega se mora ta rezerva brezpogojno likvidirati. Finančne direkcije naj vodijo to rezervo v razvidnosti fondov ter naj vsako leto nadzorujejo stanje in morebitno porabo.«

»Čl. 2. Ta pravilnik stopi na dan objave v »Službenih Novinah« v

veljavno, a uporablja naj se že pri predpisu za leto 1941.«

Kakor izhaja iz besedila novega pravilnika, se dosedanje besedilo pravilnika k čl. 81 ni spremenilo, temveč le dopolnilo z gori navedenimi določbami. Poleg novih določb so torej tudi dosedanje določbe pravilnika o oceni zalog, ki predvidevajo za 20% nižjo ocenitev zalog, še v veljavi. Zato morejo davčni zavezanci po svoji želji postopati tudi po dosedanjih še veljavnih določbah pravilnika ter v tem primeru niso dolžni ustanoviti poseben rezervni fond za izgube zaradi padca cen. Ako se pa poslužijo davčni zavezanci v novem pravilniku predvidene ugodnosti za 30% nižje ocene zalog, je ustanovitev posebnega fonda seveda obvezna.

Zunanja trgovina

Sovjetski višek bombaža znaša po podatkih Mednarodnega kmetijskega zavoda v Rimu letos 60 milijonov stotov. Dejansko razpolaga sovjetski trg danes s 110 milijoni stotov bombaža. Potrošnja v Sovjetski Rusiji bo znašala letos največ 50 milijonov stotov, da bo ostalo 60 milijonov stotov za izvoz.

Gustav Grobelnik:

Železnice vzrok kriz in konjunktur

Sam zastoj pa je bil kakor običajno prenesen tudi na metalurško, rudniško in drugo industrijo.

Z veliko vojno odškodnino po zaključku francosko-nemške vojne, ki jo je dobila Nemčija izplačano v zlatu, se je v Nemčiji razvila velikanska ekspanzija, v kateri je beležila največjo aktivnost zopet gradnja železnic. Toda slabi proračuni, na katerih so se podjetja ustanovila, so — kakor v prejšnjih krizah — tudi to pot izzvali slaba poročila o poslovanju železniških kompanij. 37 nemških železniških družb je padlo v konkurz, a na Dunaju je propadlo 22 bank. Nekaj sličnega je doživela tudi USA. Padec dveh železniških kompanij v septembru 1873. je povzročil tudi padec bankarske hiše Cook, čemur je sledila serija padcev še drugih železniških in bančnih družb. Borzne panike na Dunaju, Berlinu

in New-Yorku so krizo 1873. še bolj obeležile. Padec dobičkov, mezd, cen je sledil prejšnjemu dvigu.

Tudi v Franciji je po vojni s Prusijo oziroma po izplačilu odškodnine nastalo splošno ožvirljenje vseh gospodarskih panog, vendar je prvi impulz potekel le od ponovne aktivnosti v gradnji železnic. Pri teh delih je imela iniciativno sama država. Dočim je bilo v letu 1879. zgrajenih 69 km novih lokalnih železniških prog, je bilo zgrajenih 1880. 219 km, a naslednjega leta 1881. že več kot desetkrat več, namreč 2.716 km. Ta podjetnost na polju železnic je izzvala velika naročila v industriji tračnic, oziroma v težki industriji sploh. Osnovana je bila kopica novih bank, med katerimi je zaslovela zlasti »Union Générale«, s katero je med drugim leta 1880. tudi srbska vlada sklenila sporazum o finansiranju gradnje srbskih železnic. Žal je gradnja železnic zopet zahtevala revizijo proračunov; splošen porast cen je namreč povzročil tudi porast produkcijskih stroškov. Obustavljanje nadaljnjih gradenj, obenem pa prehod od fabrikacije železnih tračnic k fabri-

kaciji jeklenih, je izzvalo nazadovanje v francoski težki industriji. Znak za nastopajočo krizo 1883. pa je bil polom omenjene banke »Union Générale«, ki se je spustila v pretirane špekulacije. Železniška industrija je 1883. beležila zastoj tudi v U. S. A. Med letom 1884. je likvidiralo 37 železniških kompanij, a leta 1885. 44 kompanij.

Prav tako v U. S. A. pa so se pojavili tudi prvi simptomi novega gospodarskega ožvirljenja. Kakor v teku prejšnjih period, so predstavljale tudi tokrat železnice in vse, kar je bilo z njimi v zvezi, glavni faktor novega poleta. Leta 1890. je ameriška produkcija litega železa prvič prekosila angleško produkcijo. Ogromne nabavke železniških tračnic so pod vodstvom Carnegie-a, »kralja jekla«, zedinile vse velike liferante v poseben kartel. Toda ameriško krizo, ki je izbruhnila 1893., so vendar zopet povzročile železnice. Nekatere linije sploh niso dajale predvidenega dohodka; razumljivo je, da so delnice njihovih družb naglo padle.

Dobo od nekako 1880 do 1900

imenujejo ekonomski pisci dobo tekovanja parnega stroja in elektrike. Res splošna gospodarska okrepitev, ki je nastopila 1895., ni več izvirala samo od železnic, temveč tudi iz drugih gospodarskih panog. Poleg številnih železniških kompanij so se pojavila kot važen faktor v gospodarski dinamiki nova, elektrotehnična podjetja. Kljub temu je n. pr. Prusija še vedno beležila velik razvoj železniškega omrežja. Koncem leta 1892. je posedovala vsega skupaj 1000 km lokalnih prog, v začetku 1901. pa že 8500 km.

Kakor na Zapadu, tako je tudi v Rusiji prva kapitalistična kriza leta 1900. imela svoj vzrok v gradnji železniških prog. Ko so namreč bile dograjene transsibirska in transmandžurska proga, je nastopil splošen zastoj v gradnji ruskih železnic, kar je nepovoljno vplivalo na industrijo Anglije in Francije, ki sta oni čas Rusijo še zalagali z litim železom.

Za pazljive opazovalce konjunktornih pojavov je torej železniška industrija skozi dolgo dobo predstavljala zanesljiv gospodarski barometer. Z železnicami je bila —

vsaj za tisti čas — dana podlaga t. zv. industrializmu v gospodarstvu, ki je bil najmočnejša opora vsega gospodarskega reda 19. stoletja, nazvanega »visoki kapitalizem«. Železnice so približale kraje, kar je povzročilo velik porast trgovine. Narodna trgovina se je razširila v svetovno trgovino, narodno gospodarstvo v svetovno gospodarstvo. Radi potrebe po delovnih močeh v novo nastalih industrijskih centrih, kjer se je obetala boljše eksistenca, se je pojavil splošen beg z dežele v mesta. To je dovedlo med drugim tudi do porasta velemest in industrijskih središč. Slednje je povzročilo nagli razvoj t. zv. četrtega stanu — proletariata. Koncentracija delavstva je ustvarila zavest o identičnosti interesov delavskega razreda. V času prvih periodičnih kriz od 1825. naprej, ki so omajale eksistenco predvsem delovnega ljudstva, so se na kontinentu pojavile prve socialistične ideje, a spor, ki je nastal med kapitalističnim in delavskim razredom je rodil na materialistični filozofski podlagi slonečo novo ideologijo, ki je dobila svojega najmarkantnejšega glasnika v Marxu.

Združenje trgovcev v Ljubljani

obvešča svoje člane, da je pouk na Trgovsko nadaljevalni šoli začasno ustavljen.

Trgovinski register

Vpisala se je naslednja firma:

»Paketošped« transportno in paketno podjetje Ercigoj Oton, Ljubljana. Obratni predmet: zbiranje in odpravljanje poštnih paketov kot tudi prevoz vsega brzovoznega in sporovoznega blaga. Imetnik: Ercigoj Oton, trgovec v Ljubljani.

Prometna družba z. o. z. Ljubljana. Obratni predmet: trgovina z deželnimi pridelki in izdelki, kmetijskimi in hišnimi potrebščinami, živino in živinskimi produkti, predelava, izvoz in uvoz. Višina osnovne glavnice din 200.000 ter je v celoti vplačana v gotovini. Poslovodji: Besednjak Alfonz, zasebnik in Adamič Albin, trgovec, oba v Ljubljani. Družbo zastopata vsak poslovođa samostojno; če ima družba 3 ali več poslovodij, zastopata družbo po dva poslovodja kolektivno razen poslovodje Besednjaka Alfonza, vi vedno zastopata družbo samostojno.

»Tehnik« Josip Banjaj, družba z. o. z., Ljubljana. Obratni predmet: trgovina s tehničnimi predmeti, zlasti avtomobili, šivalnimi stroji, dvokolesi, radijskimi aparati, športnimi predmeti in pisalnimi stroji ter sestavljanje in popraviljanje vseh teh predmetov. Osnovna glavnica 200.000 din je vplačana v celoti v gotovini. Poslovodja Bizjak Franc, trg. ravnatelj v Ljubljani. Družbo zastopata poslovodja; če ima družba 2 ali več poslovodij, jo zastopata dva kolektivno.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

V. Habjan, trgovina s konji, Domžale. Obratni predmet: trgovina z živino na drobno.

Industrija platnenih izdelkov, d. d. Jarše. Izbrise se član upravnega sveta ing. Siegl Robert, vpiše pa se član upravnega sveta Siegl Rudolf, industrialec v Mähr. Schönberg.

»Sava«, kovinska galanterijska industrija, družba z. o. z., Jesenice. Vpiše se prokuristinja Tršan Ana, roj. Baloh, soproga industrialeca na Jesenicah.

Banovinski prehranjevalni zavod v Ljubljani. Izbrise se podpredsednik zavoda ing. Muri Lambert, vpiše pa novi podpredsednik Munda Martin iz Ormoža.

Izbrisale so se naslednje tvrdke:

Anton Umek, Brežice, trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami.

Janez Bagola, Cankova, trgovina in izvoz goveje živine in svinj.

Ferd. Pellejevo spedijsko, komisijško in pohištvno transportno podjetje v Celju.

Ludvik Spitzer, trgovina s poljskimi pridelki na debelo, Dolnja Lendava.

Josip Berbuč, trgovina z deželnimi pridelki, S. Pretnar in drug, nakup in prodaja in proizvodnja slaščičarskih izdelkov, »Jadranc« Rr. Završek, izdelovanje čolnov, J. Meden & Co., izdelovanje vseh vrst metel, vsi v Ljubljani.

D. Stefanovič, trgovina s čevlji, usnjem in čevljarskimi potrebščinami s pravico izvrševati sejmarstvo, Novo mesto.

Alojz Seršen, gostilna in trgovina z mešanim blagom, Veržej. Vse te tvrdke so se izbrisale le zaradi prekanka obrata.

Zaradi končane likvidacije so se izbrisale naslednje firme:

Belokranjska železolivarna v Črnomlju,

Lesna industrija in trgovina, Gornja Radgona,

Slovenia Transport, Ljubljana, Tekstil-Import, jugoslovanska trgovska družba, Maribor.

Uradno so bile izbrisane naslednje tvrdke:

Josip Pok, trgovina s klobuki, Josip Stariha, kleparstvo, Marija Hiti, trgovina s stroji, njih deli in potrebščinami, Franc Štebi, trgovina s konji, Terpin Anton, trgovina z deželnimi pridelki, A. Rasberger, trgovina z gramofoni,

Zoran Škerl, trgovina s sadjem in deželnimi pridelki,

Alojz Zaje, trgovina z vinom.

I. Turnar & Ko., komisijška trgovina,

Ložič in Padovan, dalmatinska vina, vsi v Ljubljani,

Modic Ludvik, trgovina z lesom in živino, Bloška polica,

P. Končar, trgovina z mešanim blagom v Cerknici,

Ivan Targo, trgovina z vinom na Rakeku.

Govor ljubljanskega župana po radiu

Ljubljanski župan dr. Juro Adlešič je včeraj govoril po radiu. Dejal je:

Ljubljanci!

Davi so se pričeli boji na državni mejah.

Junaško jih brani in vse nas varuje naša slavna vojska.

Vanjo zaupajmo, varujmo svoje družine in svoje domove ter mirno opravljajmo svoje delo!

Mestni uradi, zavodi in podjetja poslušajo redno dalje, predvsem je pa mestnemu prebivalstvu zagotovljena tudi prehrana.

Obvezniki pasivne zaščite naj vestno in naglo izpolnjujejo odredbe mestnega zaščitnega urada in svojih starešin. Tudi vse hišne

zaščite naj takoj prevzamejo svoje dolžnosti. Pospravite podstrešja, uredite zaklonišča, namestite orodje in izponjujte vsa že izdana navodila!

Zatamnitev je strogo obvezna ter se mora izvajati z vso natančnostjo.

Ohranite resnobo in mirno kri! Ne verujte vznemirljivim vestem in ne raznašajte jih!

Varujte svojo in prav tako tujo lastnino! Kdor koli bi se pregrešil zoper red in varnost, bo po vojnem zakonu najstrožje kaznovan.

Vsi Ljubljanci bodimo kakor ena sama velika družina: pomagajmo drug drugemu v vsaki potrebi!

Pred 24 leti je napovedala Amerika vojno

Dne 6. aprila 1917. so napovedale Združene drž. Sev. Amerike Nemčiji vojno. Voditelji Nemčije so tedaj po vrsti izjavljali, da ta vojna napoved ne more vplivati na izid vojne, ker bodo mogle Združene države poseči v vojno šele po 2 letih, do takrat pa bo svetovna vojna že končana in odločena. Voditelji Nemčije pa so bili takrat slabi preroki in pomoč Amerike je prišla pravočasno in v poldrugem letu je bila vojna odločena v škodo Nemčije.

Nič boljši preroki tudi niso sedanjí voditelji Nemčije. Tudi ti pravijo, da bo pomoč Amerike prekasna in da bo Nemčija že prej odločila vojno. Kako bo to izvršila, ne povedo, prav tako pa tudi ne povedo, kako bo mogla Nemčija

uspešno nastopiti proti Združenim državam Sev. Amerike, ki so največja in najmočnejša industrijska država na svetu. Treba je biti že naiven, če si kdo upa govoriti, da pomoč takšne države ne bo odločilno vplivala na izid vojne. Od izida, ne pa od začetka vojne zavisi vse in predvsem — končna zmaga!

Romunija proglasila splošno mobilizacijo

Po vesteh ameriških poročevalcev v Bukarešti je romunska vlada proglasila splošno mobilizacijo.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

vlade že obveščen.

Doma in po svetu

Kralj Peter II. je izdal naslednjo zapoved: Mi Peter II. po milosti Božji in volji ljudstva kralj Jugoslavije, odredjamo na predlog ministra za vojsko in mornarico ter po soglasnem sklepu ministrskega sveta ter po čl. 6. zakona o ustroju vojske in mornarice: Vse vojne sile kraljevine Jugoslavije so postavljene v pripravno stanje, pričeni s 1. aprilom 1941. Minister za vojsko in mornarico naj izvrši to zapoved.

»Službeni vojni list« je objavil zahvalo Nj. Vel. kralja vsem oficirjem, podoficirjem, kaplarom in redovom vojske in mornarice za zvesto izvrševanje službe.

Jugoslovanski poslanik dr. Andrić je z vsem osebjem poslanstva odpotoval iz Berlina. Enako tudi jugoslovanski poslanik v Rimu iz Italije. Jugoslovanski poslanik v Vatikanu pa se je preselil v Vatikan, kamor so se preselili tudi že vsi drugi zavezniški poslaniki pri Vatikanu.

Prva naloga slehernega državljanja je v sedanjih časih, da ohrani mirno kri, da vestno izvršuje vse naredbe oblasti in požrtvovalno opravlja tudi svoje poklicne dolžnosti. Vsi Jugoslavlani moramo biti danes ena sama trdno sklenjena in brezhibno delujoča organizacija in naša zmaga je zagotovljena.

Zagrebske »Novosti« poročajo, da je v kratkem pričakovati uradno proklamacijo naše vlade.

Podpredsedniku vlade dr. Mačku je priredil Beograd ob njegovem prihodu veličasten sprejem, ki je še znatno nadkrillil sprejem, ki ga je bil deležen dr. Maček, ko je prišel v Beograd kot šef parlamentarne opozicije.

Za maršala dvora Nj. Vel. kralja je imenovan Gjura Vukotić, rojen 1893. na Cetinju.

Sovražna propaganda v nekih državah proti Jugoslaviji še ni prenehala. Ta propaganda je sicer že doživela velike moralne poraze, navzlic temu pa se še ne neha. Moglo bi se zaradi tega na marsikaj sklepati.

Nemški konzul v Ljubljani se je prišel posloviti od bana dr. Natlačena ter je pri tej priliki obžaloval, ker so neke tuje radijske postaje oddajale vesti o slabem ravnanju z nemškimi manjšinami v Sloveniji. O neresničnosti teh vesti se je mogel sam prepričati na kraju samem. Nemški konzul je hvaležno priznal korektno vedenje prebivalstva do Nemcev, njegovo prisebnost, treznost in ustrežljivost. Konzul je nato odpotoval.

Jugoslovanski poslanik v Moskvi Gavrilović je sprejel nemškega veleposlanika v. Schullenburga ter mu sporočil, da je Jugoslavija trdno odločena, da z vsemi sredstvi brani svojo neodvisnost in nevtalnost.

Moskovski radio je podal v svoji zadnji pošiljki samo poročila zavezniških držav, prvič pa ni več podajal nemških in italijanskih poročil.

Angleške čete so zavzele Debra Markos. Pri tem so se zlasti odlikovale domačinske čete, ki so pobile 1000 sovražnikov.

Angleška vlada je sklenila, da pretrga svoje diplomatske odnose z Madžarsko. Angleški poslanik v Budapešti je že dobil v tem smislu izdelana navodila. Angleška vlada utemeljuje svoj korak z dejstvom, da je Madžarska dovolila, da se sovražnik poslužuje madžarskega ozemlja kot oporišče za vojne operacije proti angleškim zaveznikom. Madžarski poslanik v Londonu je bil o sklepu angleške

Minister dr. Kulovec — živ

Vest, da je padel minister dr. Kulovec kot žrtev nedeljskega nemškega letalskega napada na Beograd, se k sreči ni uresničila. Vest o njegovi smrti je nastala, ker je nemška letalska bomba čisto razrušila vilo na Dedinju, v kateri je bil dr. Kulovec. Ob zračnem napadu se je zatekel dr. Kulovec v zaklonišče vile. Po nekaj urah pa so dr. Kulovca odkopali in ga rešili. Z velikim veseljem je vsa Slovenija sprejela vest o srečni rešitvi ministra dr. Kulovca.

Navdušenje Jugoslovancev po svetu

Iz vseh dežel sveta, kjer bivajo jugoslovanski izseljenci, prihajajo vesti o velikem navdušenju vseh Jugoslovancev za junaški boj, ki ga vodi Jugoslavija. V Severni Ameriki se prijavljajo Jugoslavlani v velikem številu kot prostovoljci, ravno tako tudi v Avstraliji in Novi Zelandiji. Pa tudi Čehi, Poljaki in Grki so se začeli prijavljati kot prostovoljci, ki se bodo borili za svobodo in neodvisnost Balkana.

Prvi boji Grkov z Nemci

Grški generalni štab je objavil 7. aprila naslednje uradno sporočilo:

Močne nemške čete, opremljene z najnovjšim vojnim materialom ter podprte od tankov, številne artilerije in mnogih letal, so včeraj zjutraj nenadoma napadle postojanke, ki so jih branile grške čete v samo omejenem številu. Zelo močni boji so trajali ves včerajšnji dan v glavnem na ozemlju v bližini bolgarske meje, zlasti v območju reke Strume. Naše čete, ki so razpolagale samo z omejenimi silami, so nudile zelo močan odpor ter izvedle več protinapadov. Grško letalstvo, kolikor ga je bilo mogoče poslati z bojišča v Albaniji, je uspešno podpiralo herojsko grško vojsko. Naše obmejne trdnjave so kljub močnemu topniškemu obstreljevanju in napadov strmooglavec vzdržale, razen ene, ki se je vdala po močnem napadu. Deset sovražnih tankov je bilo od topništva in protitankovskega topništva uničenih. Pet ali šest sovražnih letal je bilo od naših letal in protiletalskega topništva sestreljenih. Zajetih je bilo mnogo ujetnikov.

Nekaj grškega narodnega ozemlja je grška vojska po načrtu evakuirala, da se preprečijo nepotrebne žrtve. Potem, ko je sovražnik nekoliko napredoval, je grška vojska držala postojanke na vsej fronti.

Turško-bolgarski prijateljski pakt mrtev

List »Jeni Sabah« pripominja, da je Bolgarska s tem, da je s svojega ozemlja dovolila nemški napad na Grčijo z lastnimi rokami uničila turško-bolgarsko pogodbo o prijateljstvu in nenapadanju.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3 Telefon št. 22-72.

A. ŠARABON & CO.

LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špicerijo

Velepražarna za kavo

Milni za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzobjavni naslov: ŠARABON LJUBLJANA Telefon št. 26-66

LEPO
HITRO

VAM IZGOTOVIMO KAKRŠNO KOLI TISKOVINO V VAŠE NAJVEČJE ZADOVOLJSTVO, KER RAZPOLAGAMO Z NAJMODERNEJŠIMI PRIPOMOČKI IN STROJI

TELEFON 25-52

TISKARNA MERKUR D. D. LJUBLJANA, GREGORČIČEVA UL. 23